

ATODIAD 2 – Gweithdrefn Datrys yn Lleol ddiwygiedig

DIWEDDARU'R WEITHDREFN DATRYS YN LLEOL AR GYFER CWYNION AM YMDDYGIAD

CYFLWYNIAD

Nod y Weithdrefn Datrys yn Leol (LRP) yw ceisio datrys cwynion lefel isel yn gynnar er mwyn osgoi uwchgyfeirio'r sefyllfa'n ddiangen, a allai niweidio perthnasoedd personol o fewn yr Awdurdod. Yn ogystal â hynny, mae'n hyrwyddo ymddygiad da a chydweithrediad rhwng aelodau a rhwng aelodau a swyddogion, a thrwy hynny yn caniatáu i'r Awdurdod gyflawni ei ddyletswyddau'n effeithiol ac yn broffesiynol.

Disgwylir i'r Aelodau wneud y canlynol:

- Dangos parch at eich gilydd ac at swyddogion
- Peidio â gwneud sylwadau personol neu ymosodol am ei gilydd nac am swyddogion
- Peidio â chyhuddo ei gilydd neu swyddogion o ddweud celwydd neu o ffugio ffeithiau neu ddogfennau
- Peidio â gwneud honiadau maleisus am ei gilydd nac am swyddogion
- Peidio â chyhoeddi unrhyw beth sarhaus am ei gilydd
- Peidio â chyhoeddi na lledaenu unrhyw wybodaeth ffug am ei gilydd nac am swyddogion
- Parchu amrywiaeth a chydraddoldeb
- Parchu cefndir ac amgylchiadau amrywiol ei gilydd
- Peidio â chyhuddo nac awgrymu mai cymhellion gwleidyddol sydd y tu ôl i weithredoedd swyddogion
- Defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol yn gyfrifol ac yn unol â Chod Ymddygiad yr Aelodau

Ymddygiad mewn cyfarfodydd:

- Ymddwyn gydag urddas mewn cyfarfodydd
- Parchu penderfyniadau'r Cadeirydd ac ufuddhau iddynt, a gall Aelodau ddisgwyl i'r Cadeirydd ddangos eu parchu hwy yn yr un modd
- Seilio eu sylwadau ar y mater dan sylw, a phaidio â gwneud sylwadau personol am eraill
- Caniatáu i eraill siarad heb dorri ar eu traws na heclo
- Peidio â defnyddio iaith anweddus na gwneud sylwadau gwahaniaethol neu sylwadau sy'n rhagfarnu neu rai y gallai unrhyw ran o gymdeithas eu hystyried yn sarhaus
- Eithrio swyddogion o gwmpas sylwadau gwleidyddol

Cyfrinachedd:

- Cadw papurau esempt ac unrhyw ddogfennau eraill nad ydynt yn gyhoeddus yn gyfrinachol.
- Peidio â rhyddhau gwybodaeth gyfrinachol i'r wasg na'r cyhoedd.
- Dychwelyd papurau cyfrinachol neu eu dinistrio'n ddiogel.
- Peidio â defnyddio gwybodaeth gyfrinachol at unrhyw ddiben y tu hwnt i'r hyn a fwriadwyd.

Er mwyn cyflawni'r nod hwn, mae'r Weithdrefn yn darparu protocol i ddatrys cwynion lefel isel am aelodau'n torri'r Cod, a hynny'n gyflym ac yn effeithiol ar lefel leol. Felly, bydd y weithdrefn ond yn berthnasol i ddigwyddiadau neu ymddygiad yn y 12 mis cyn i gwyn ysgrifenedig gael ei roi i'r **Clerc/Dirprwy Glerc**.

Mae'r broses yn gyfrinachol, a dim ond y rhai sy'n ymwneud â'r broses, trwy gytundeb, a gaiff weld y wybodaeth sy'n rhan ohoni, ar wahân i ddata ystadegol a ddarperir i'r Pwyllgor Safonau ar gyfer ei Adroddiad Blynnyddol. Ar bob cam, bydd llythyr canlyniad cyfrinachol i gofnodi'r hyn a drafodwyd ac unrhyw gamau y cytunwyd arnynt.

Bydd gan yr achwynydd hawl statudol i gwyno i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ("PSOW") ar unrhyw adeg. Os bydd yr achwynydd yn arfer yr hawl honno, ni fydd y weithdrefn hon yn cael ei defnyddio, a bydd unrhyw ymdrechion i ddatrys cwyn gan ddefnyddio'r weithdrefn hon yn dod i ben. Ni fydd y broses yn ailddechrau oni chaiff y mater ei gyfeirio yn ôl i'w ddatrys yn lleol.

Pa fath o gwynion sydd o fewn cylch gorchwyl y Weithdrefn?

Dyma broses i Aelodau a Swyddogion ei defnyddio i ddatrys cwynion lefel isel am aelod o'r Awdurdod, pan fo'r ddau barti yn cytuno i ddefnyddio'r broses.

Bydd ystyr "lefel isel" yn dibynnu ar amgylchiadau pob cwyn unigol. Mae'r Ombwdsmon wedi nodi "fel arfer, bydd cwynion y gellir ymdrin â nhw drwy benderfyniad lleol yn ymwneud â methiannau honedig i ddangos parch ac ystyriaeth i eraill fel sy'n ofynnol gan baragraff 4(b) o'r Cod, neu'r ddyletswydd i beidio â chyflwyno cwynion blinderus, maleisus neu wamal yn erbyn aelodau eraill o dan baragraff 6(1)(d) o'r Cod".

Bydd y Clerc/Dirprwy Glerc yn cynghori ar addasrwydd y broses hon yn seiliedig ar ffeithiau/amgylchiadau pob achos.

Pa fath o gwynion sydd ddim o fewn cylch gorchwyl y Weithdrefn?

Nid yw'r weithdrefn ar gael i'r cyhoedd ac nid yw'n berthnasol i gwynion gan aelodau sy'n ymwneud â gweithwyr. Nid yw'r weithdrefn yn addas ar gyfer

honiadau o'r hyn y gellid ei ystyried yn doriadau difrifol, a allai gynnwys y canlynol (ond heb fod yn gyfyngedig i'r canlynol):

- i. honiad bod yr aelod yn fwriadol yn ceisio budd personol i'w hunain neu i berson arall ar draul y cyhoedd
- ii. bod amgylchiadau'r toriad honedig yn awgrymu bod aelod wedi camddefnyddio swydd o ymddiriedaeth neu awdurdod ac wedi achosi niwed i berson
- iii. bod y toriad honedig wedi'i ysgogi gan unrhyw fath o wahaniaethu yn erbyn tarddiad ethnig neu genedlaethol, rhywedd, anabledd, oedran, crefydd neu gred, cyfeiriadedd rhywiol neu hunaniaeth rhywedd y dioddefwr

b) honiad bod y cod ymddygiad wedi'i dorri dro ar ôl tro

Mae gan yr achwynydd hawl statudol i gwyno i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ("PSOW") ar unrhyw adeg. Os bydd yr achwynydd yn arfer yr hawl honno, ni fydd y weithdrefn hon yn cael ei defnyddio, a bydd unrhyw ymdrechion i ddatrys cwyn gan ddefnyddio'r weithdrefn hon yn dod i ben. Ni fydd y broses yn ailddechrau oni chaiff y mater ei gyfeirio yn ôl i'w ddatrys yn lleol.

CAM 1 Y WEITHDREFN

Dylai unrhyw aelod neu swyddog sy'n dymuno cyflwyno honiad o dan y weithdrefn hon anfon y gŵyn at y **Clerc/Dirprwy Glerc**. Dylai swyddogion sy'n dymuno gwneud cwyn ymgynghori â'u Rheolwr Llinell yn gyntaf.

Yn y lle cyntaf, bydd yr honiad yn cael ei gyfeirio naill ai at y **Clerc/Dirprwy Glerc**, a byddant yn dweud a yw'r honiad yn dod o fewn cwrdd y weithdrefn hon ynteu a ddylid ei gyfeirio at yr Ombwdsmon fel honiad o dorri Cod Ymddygiad yr Aelodau.

Os bydd y Clerc/Dirprwy Glerc yn cynghori bod y gŵyn yn cynnwys honiad am doriad difrifol o'r cod i'r graddau y byddai'n briodol ei atgyfeirio at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, yr achwynydd ddylai gyfeirio'r mater at yr Ombwdsmon yn hytrach na'r Clerc/Dirprwy Glerc.

Ar ôl clywed y gŵyn, bydd y Clerc/Dirprwy Glerc yn cwrdd â'r ddau barti ar wahân i glywed eu safbwyntiau, i gadarnhau bod y ddau barti yn cytuno i ddefnyddio'r broses, ac i benderfynu a yw'r Broses Datrys yn Lleol yn addas i'r gŵyn.

Os nad yw'r weithdrefn yn addas i'r gŵyn dan sylw, bydd y Clerc/Dirprwy Glerc yn rhoi cyngor ynglŷn â'r hyn y gellir ei wneud (os gellir gwneud unrhyw beth).

Os yw'r weithdrefn yn addas, yna bydd y Clerc/Dirprwy Glerc yn rhoi cyngor ynghylch sut ellid datrys y gŵyn (gallai hyn gynnwys cyfarfod anffurfiol rhwng y partiion, ymrwymiad i fynychu hyfforddiant neu ymddiheuriad).

Os, yn dilyn y cam cyntaf, bydd yr achwynydd yn dymuno bwrw ymlaen â'r honiad o dan y weithdrefn hon, gellir cyfeirio'r mater at gyfarfod cymodi o dan Gam 2.

CAM 2 Y WEITHDREFN

Os, yn dilyn y cam cyntaf, bydd yr achwynydd yn dymuno bwrw ymlaen â'r honiad o dan y weithdrefn hon, gellir cyfeirio'r mater at gyfarfod cymodi o dan Gam 2.

Yng Ngham 2, bydd cyfarfod yn cael ei gynnal rhwng:

- yr achwynydd
- yr aelod sy'n destun i'r gŵyn
- y Prif Swyddog Tân;
- y **Clerc/Dirprwy Glerc**.

Mewn rhai achosion eithriadol, gallai'r mater gael ei drin yn absenoldeb yr achwynydd. Pwrpas y cyfarfod hwn fydd ceisio datrys y mater trwy gymodi.

CAM 3 Y WEITHDREFN

10.

11.

~~Y trydydd Cam yw gwrandawriad gerbron y Pwyllgor Safonau. Gofynnir i'r achwynydd gyflwyno sylwedd y gŵyn yn ysgrifenedig a gofynnir i'r aelod dan sylw am ymateb ysgrifenedig. Bydd y papurau hyn, ynghyd ag unrhyw dystiolaeth ysgrifenedig ychwanegol a gyflwynir gan y naill ochr neu'r llall yn cael eu dosbarthu i aelodau'r Pwyllgor Safonau Mae gan yr achwynydd a'r aelod yr hawl i ymddangos gerbron y Pwyllgor Safonau ac i gyflwyno dystiolaeth gan dystion. Bydd gan y ddau hawl i gynrychiolaeth neu i gael Rhan 5 – Codau a Gweithdrefnau cydweithiwr yn bresennol. Ni fydd yr Awdurdod yn talu costau cynrychiolaeth.~~

12.

13.

14.

~~Os nad yw'r naill ochr neu'r llall yn dymuno bod yn bresennol neu'n methu â bod yno, gellir cynnal y gwrandawriad yn eu absenoldeb. Ar ôl i'r dystiolaeth gael ei chlywed, gofynnir i'r ddwy ochr a'u cynrychiolwyr adael y siambr a bydd y Pwyllgor~~

~~Safonau yn dod i gasgliad ar yr honiad. Bydd y Swyddog Monitro ar gael i gynghori'r Pwyllgor.~~

~~Gall y Pwyllgor ddod i un o dri chasgliad, sef:~~

~~a) Nid oes sail i'r gŵyn.~~

~~b) Bod sail i'r gŵyn ond nad oes angen gweithredu pellach.~~

~~c) Bod sail i'r gŵyn ac y dylid ceryddu'r aelod.~~

~~Yn ogystal, gall y Pwyllgor wneud argymhellion i'r~~

~~Awdurdod ynglŷn â newid unrhyw weithdrefnau neu gymryd unrhyw gamau pellach.~~

MATERION ATODOL

~~Bydd y papurau ar gyfer y gwrandawriad wedi'u heithrio ac argymhellir bod y wasg a'r cyhoedd yn cael eu heithrio o'r gwrandawriad.~~

~~Ni fydd cyhoeddusrwydd yn cael ei roi i enwau'r aelod na'r achwynydd, oni fydd penderfyniad i GYNNAL y gŵyn a cheryddu'r aelod.~~

~~Nid oes rhaid i gamau 2 a 3 ddigwydd yn y drefn honno. Er y gallai achwynydd sy'n parhau i fod yn anfodlon ar ôl y cyfarfod cymodi ofyn i'r mater gael ei gyfeirio at wrandawriad gerbron y Pwyllgor Safonau, mae hefyd yn bosibl i fater gael ei gyflwyno gerbron y Pwyllgor Safonau yn uniongyrchol heb fynd i gyfarfod cymodi yn gyntaf.~~

~~Nod y weithdrefn hon yw ceisio datrys cwynion am aelodau yn gyflym ac yn effeithiol. Nid oes unrhyw beth yn y weithdrefn hon i etal~~

~~achwynydd rhag cyflwyno cwyn i Ombwdsmon Gwasanaethau~~

~~Cyhoeddus Cymru os bydd aelod wedi torri~~

~~Cod Ymddygiad yr Aelodau.~~